

Motion till riksdagen 2007/08:Fi15

**av Tina Ehn m.fl. (mp)
med anledning av prop. 2007/08:99**

Tilläggsbudget till statsbudgeten 2008

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag att minska anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden med 50 miljoner kronor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprepade budgetneddragningar riskerar att skicka en signal till kommuner, länsstyrelser och andra aktörer om att sanering av förorenade områden inte är en prioriterad fråga.

Inledning

Det kryllar av gamla miljöskulder runtom i Sverige. Det finns uppskattningsvis 1 500 områden som är så förorenade av gamla utsläpp att de kan utgöra mycket stor risk för människors hälsa eller miljön. Dessa områden behöver saneras. Detta kommer också till uttryck i de miljömål som riksdagen beslutat om.

Under miljömålet Giftfri miljö finns två delmål om efterbehandling av förorenade områden.

Delmål 6

Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana förorenade områden som i dag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden skall vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2010.

Delmål 7

Åtgärder skall under åren 2005–2010 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i hushållsak kan vara löst allra senast 2050.

I den senaste utvärderingen bedömer Miljömålsrådet att målen inte kommer att nås. Som skäl anges bl.a. följande:

Fel! Okänt namn på

För att nå målen måste sanering ske i högre takt, med både statlig och privat finansiering.

Under de senaste tio åren har ett omfattande arbete gjorts av Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunerna för att identifiera potentiellt förorenade områden, värdera riskerna och utreda behandlingsbehov och ansvariga.

För många områden finns ingen som nu kan ställas till svars för de gamla synderna. Staten kommer att behöva gå in och bekosta saneringen för ungefär hälften av de 1 500 prioriterade områdena. Kostnaderna för staten uppskattas till en bra bit över 20 miljarder kronor. Naturvårdsverket har bedömt att statliga bidrag med 600 miljoner kronor per år kommer att behövas för att nå målet. Därutöver kommer insatser från kommuner, länsstyrelser och verksamhetsutövare att behövas.

Även för områden där det finns ansvariga behövs ofta aktiv tillsyn från myndigheterna för att ansvariga ska ta på sig kostnaden för dyra saneringar. Det kan behövas krångliga utredningar för att klarlägga vem som ansvarar för vilken del av saneringen. Inte sällan tvingas myndigheterna vända sig till domstol för att få ansvarsförhållandena klarlagda och verksamhetsutövare att ta sitt ansvar.

Regeringen medger att problemet är både allvarligt och omfattande. I budgetpropositionen för 2008 konstaterar man att antalet förorenade områden är betydligt större än vad man tidigare trott. Dessutom är antalet prioriterade områden betydligt större än man tidigare trott. Nuvarande takt räcker inte för att nå miljömålen. Ändå föreslog man en neddragning av anslaget från 507 till 455 miljoner kronor. Regeringen medgav att detta kommer att ytterligare försena uppfyllandet av miljömålet. Man aviserade därför att anslaget kommer att återställas i framtiden.

Regeringen sade alltså att det är viktigt att sanera gamla miljöskulder. Därför ska man öka pengarna till det. Men först ska man dra ned. Så sade man i höstas, och så rök en tiondel av budgeten. Det säger man nu igen i tilläggsbudgeten, och så ryker lika mycket till. På sikt en ökning, men först en minskning.

I tilläggsbudgeten har regeringen alltså minskat anslag 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden med ytterligare 50 miljoner kronor till 405 miljoner kronor. Skälet anges vara att regeringen vill använda pengar för att återställa en neddragning av anslagen till skydd av biologisk mångfald. Vi anser att det är fel att försöka lösa ett miljöproblem genom att förvärpa ett annat. Vi föreslog i samband med höstbudgeten i stället att anslagen till miljöområdet generellt höjs.

Konsekvensen av upprepade neddragningar

2007 användes drygt 70 miljoner kronor av sakanslaget till utredningar. Ytterligare 25 miljoner kronor användes till tillsyn för att förmå ansvariga att bära

sin del av saneringsbördan. 385 miljoner kronor användes för saneringsåtgärder.

En utvärdering av arbetsprocessen för efterbehandling av förorenade områden som utförts för Naturvårdsverkets räkning har identifierat ett antal centrala problem och flaskhalsar i efterbehandlingsarbetet, bl.a. följande:

Naturvårdsverkets efterbehandlingsgrupp är underbemannade. Ett problem är att Naturvårdsverkets allmänna förvaltningsanslag finansierar efterbehandlingsgruppen och att en del av sakanslaget inte kan användas till utvidgning av personalstyrkan.

Ett annat problem anges vara följande:

Resursbrist och kortsiktighet. Både ekonomiskt och personellt, speciellt på central men även på regional och lokal nivå. Aktörerna upplever även att bidragen inte är långsiktiga eftersom sakanslaget är ettårigt, vilket gör att aktörerna tvekar att satsa på kunskapsuppbyggnad, etc.

Regeringens upprepade neddragningar av saneringsanslaget riskerar att förvärra detta problem. Budgeten skickar en signal till aktörerna – Naturvårdsverket, kommuner, länsstyrelser, domstolar och företag – att saneringsarbetet inte prioriteras och ambitionsnivån sänks. De dubbla signalerna skapar en oklarhet. Frågeställningar uppstår: Tycker regeringen att problemet är viktigt? Kommer regeringen att hålla de ökningar de lovar? Är det verkligen värt för kommunerna att satsa om regeringen drar ner? Kommunerna måste nämligen också stå för den delen av kostnaden när staten går in och betalar saneringen. Resultatet kan bli att ambitionsnivån sänks överlag, och arbetet fördröjs.

Lokala problem runtom i landet

Det förekommer inte mycket diskussion i medierna om det generella problemet med förgiftade områden. Ett undantag var en stort uppslagen artikel i Dagens Nyheter, den 6 maj 2008. Frånvaron av en samlad diskussion gör det lättare för regeringen att spara in på sanering av förorenade områden när Miljödepartementets pengar inte räcker till.

Normalt diskuteras i stället varje objekt för sig. Förorenade områden upplevs som lokala problem – runtom i landet. Bara under senare tid har t.ex. landshövdingen i Västernorrland skrivit till miljöministern om ökade saneringsbehov i Sundsvalls hamn, medan en ledare i tidningen Barometern argumenterar för snabbare statliga insatser för att sanera Oskarshamns hamn. Problematisksom dessa områden är finns de inte med på den lista över 38 särskilt akuta områden som Naturvårdsverket presenterade i anslutning till sin senaste årliga lägesbeskrivning av efterbehandlingsarbetet i landet. Budgetneddragningen riskerar att försena saneringsarbetet i dessa kommuner och andra med kraftigt förorenade områden runtom i landet.

Regeringens budget är därför ett svek mot invånarna i kommuner som Sundsvall och Oskarshamn, men också i Stockholm, Södertälje, Enköpings, Linköping, Kinda, Finspång, Nässjö, Vetlanda, Lessebo, Uppvidinge, Nybro,

Fel! Okänt namn på

Karlskrona, Svalöv, Klippan, Kristianstad, Hässleholm, Falkenberg, Bengtsfors, Partille, Borås, Ale, Sunne, Grums, Smedjebacken, Söderhamn, Ockelbo och Hofors. De får leva med förgiftade områden onödigt länge.

Riksdagen bör avslå regeringens förslag att minska anslag 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden med 50 miljoner kronor.

Stockholm den 7 maj 2008

Tina Ehn (mp)

Per Bolund (mp)

Peter Rådberg (mp)

Karin Svensson Smith (mp)